

Hoofdpijnenverslag van de internetconsultatie

**(concept) Regeling militair luchthavenluchtverkeer op
overige burgerluchthavens van nationale betekenis**

**Internetconsultatie van 14 juli 2025 tot en met 25
augustus 2025**

Hoofdpijnenverslag van de internetconsultatie

Regeling militair medegebruik burgerluchthavens

Het hoofdpijnenverslag is een samenvatting van de ingediende reacties. De reacties zijn gesorteerd op (hoofd)thema's. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (ministerie van IenW) en het ministerie van Defensie geven gezamenlijk onder elk hoofdthema een reactie op de binnengekomen opmerkingen. Daarnaast wordt aangegeven welke wijzigingen zijn doorgevoerd in de Regeling naar aanleiding van de internetconsultatie. Beide ministeries willen hierbij iedereen bedanken voor het reageren op deze internetconsultatie.

Algemene informatie over de internetconsultatie

In het kort

Het ministerie van IenW heeft samen met het ministerie van Defensie een conceptregeling militair luchthavenluchtverkeer op overige burgerluchthavens van nationale betekenis (hierna Regeling) opgesteld. De Regeling maakt militair medegebruik op overige burgerluchthavens van nationale betekenis mogelijk, in eerste instantie op de luchthaven Eelde.

Defensie dient in sommige gevallen gebruik te maken van een burgerluchthaven, bijvoorbeeld bij het uitvoeren van operationele- of humanitaire noodzakelijke vluchten. Burgerluchthavens van nationale betekenis zijn de luchthavens Lelystad, Eelde, Rotterdam en Maastricht.

Voor de luchthavens Eelde, Maastricht en Rotterdam zijn luchthavenbesluiten (algemene maatregelen van bestuur) in voorbereiding. Deze luchthavenbesluiten gaan de omzettingsregelingen voor deze luchthavens vervangen. Omzettingsregelingen zijn vastgesteld op grond van het overgangsrecht bij de wijziging van de Wet luchtvaart (Stb. 2008, 561). In de omzettingsregelingen voor de luchthavens Eelde en Rotterdam is militair medegebruik geregeld. Voor de luchthavens Schiphol en Lelystad zijn naast het Luchthavenverkeerbesluit Schiphol en het Luchthavenbesluit Lelystad aparte regelingen vastgesteld ten behoeve van het militaire gebruik. Voor de luchthaven Maastricht is nog geen militair medegebruik geregeld.

Ingevolge de Omzettingsregeling Eelde kan militair verkeer onder voorwaarden gebruik maken van deze luchthaven. Na vaststelling van het nieuwe Luchthavenbesluit Eelde komt die mogelijkheid te vervallen.

Als niets wordt geregeld voor militair medegebruik, dan mag een burgerluchthaven als Eelde militair verkeer weigeren. Om het militair medegebruik mogelijk te (blijven) maken op de overige burgerluchthavens van nationale betekenis is deze Regeling opgesteld.

Met de Regeling wordt allereerst voorzien in het continueren van de mogelijkheid van militair medegebruik op luchthaven Eelde en deze zal in werking treden op het moment dat het luchthavenbesluit Eelde in werking treedt. Voor de andere luchthavens van nationale betekenis (de luchthavens Lelystad, Rotterdam en Maastricht) zijn in de Regeling artikelen gereserveerd.

De voorziene toekomstige wijzigingen van de Regeling voor deze burgerluchthavens zijn afhankelijk van de totstandkoming en inwerkingtreding van luchthavenbesluiten voor de

luchthavens Maastricht en Rotterdam en de wijziging van het luchthavenbesluit voor de luchthaven Lelystad. Deze trajecten worden onafhankelijk van elkaar doorlopen. Bij toekomstige wijziging van de Regeling ten aanzien van deze overige burgerluchthavens zal per traject een internetconsultatie plaatsvinden.

De omvang van het militair medegebruik zal verschillen per luchthaven, afhankelijk van de vraag van het ministerie van Defensie, de afspraken met de luchthaven, het ministerie van IenW en de faciliteiten die zich op de betreffende luchthaven bevinden. Per luchthaven wordt gestreefd naar maatwerk. Het militair medegebruik vindt plaats binnen de regels en grenswaarden van de luchthavenbesluiten voor deze luchthavens.

Deze regeling staat los van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD). In het kader van militair medegebruik op de luchthaven Eelde is in de Regeling bepaald dat bepaalde vluchten op deze luchthaven niet zijn toegestaan, waaronder vluchten met militaire jachtvliegtuigen (zoals de F-35).

Voor wie is deze regeling belangrijk?

- Groningen Airport Eelde (GAE)
- Omwonenden van GAE
- Gemeenten en Provincies rond GAE
- Inspectie Leefomgeving en Transport
- Luchtvaartmaatschappijen
- De leden van de Commissie Regionaal Overleg (CRO) van de luchthaven Eelde
- Defensie
- Belangenorganisaties

Op termijn heeft deze wijziging gevolgen voor de volgende luchthavens en bijbehorende belanghebbenden bij vaststelling of aanpassing van de bijbehorende luchthavenbesluiten:

- Rotterdam The Hague Airport (RTHA);
- Maastricht Aachen Airport (MAA);
- Lelystad Airport (LA).

Wanneer deze wijzigingen van de Regeling plaats vinden, zullen de bijbehorende belanghebbenden in kaart worden gebracht.

Wat is het doel van regeling?

Het doel van de regeling is om in de bepaalde gevallen militair medegebruik mogelijk te maken op burgerluchthavens. Met de Regeling blijft het militair medegebruik op de luchthaven Eelde mogelijk en wordt geregeld binnen welke kaders dit kan plaatsvinden. Voor de andere luchthavens van nationale betekenis (de luchthavens Lelystad, Rotterdam en Maastricht) zal de Regeling worden aangevuld, zodra voor deze luchthavens een luchthavenbesluit in voorbereiding is.

Reacties op hoofdlijnen

Indieners

Van 14 juli tot en met 25 augustus 2025 kon worden gereageerd op deze concept regeling en de toelichting. Er zijn in totaal 110 reacties ingediend, hiervan zijn er 76 openbaar.

Indieners zijn:

- Particulieren (ca 88% van de reacties);
- Bedrijfsleven en branche (ca 4% van de reacties);
- Lokale overheden (ca 4% van de reacties);
- Maatschappelijke organisaties (ca 2% van de reacties);
- Verenigingen (ca 2% van de reacties).

Algemeen beeld van de reacties

Met 110 reacties is er sprake van een bovengemiddelde respons op de internetconsultatie. Het sentiment van de reacties is wisselend. Het merendeel van de reacties vraagt om verduidelijking. De positieve reacties onderschrijven het belang van de mogelijkheid voor het ministerie van Defensie om te kunnen vliegen en oefenen. Uit de kritische reacties komen met name zorgen naar voren, omdat de gevolgen van de regeling voor de indieners onduidelijk zijn. Deze zorgen gaan over een toename in het aantal militaire vluchten, toename van geluidsoverlast, verslechterde luchtkwaliteit en daarmee een achteruitgang in de kwaliteit van de leefomgeving. Door deze zorgen zien een aantal indieners het militair medegebruik als een risico voor hun leefomgevingskwaliteit.

De belangrijkste opmerkingen betreffen de volgende hoofdthema's:

- Nationale veiligheid en taken Defensie;
- Voorgenomen gebruik Defensie op de luchthaven Eelde;
- Aantallen bewegingen;
- Zaken in relatie tot het Luchthavenbesluit Eelde;
- Effecten op de leefomgeving;
- Economische effecten;
- Participatie;
- Juridische procedures en vraagstukken;
- Ereschuld Groningen.

Reacties per thema

Het hoofdlijnenverslag is een samenvatting van de ingediende reacties. De reacties zijn gesorteerd op (hoofd)thema's. Het ministerie van IenW en het ministerie van Defensie geven gezamenlijk

onder elk hoofdthema een reactie op de binnengekomen opmerkingen. Vervolgens worden specifieke opmerkingen uitgelicht in subthema's, die voortkomen uit dit hoofdthema.

1. Nationale veiligheid en taken Defensie

Indieners zeggen het nut van de Regeling niet te begrijpen en vinden de Regeling niet nodig. Deze Regeling heeft namelijk geen betrekking op het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) of de plaatsing van de F-35. Volgens enkele indieners kan Defensie in het geval van nood altijd gebruik kan maken van de luchthaven (als uitwijkvluchthaven). Zij geven daarbij aan dat in tijden van oorlog andere wetten in werking treden. Uit verschillende reacties volgt dat men wel het belang ziet van het oefenen in vredestijd. Dat is zo vanwege de geopolitieke situatie en om gereed te staan bij een conflict. Het intensiveren van militair medegebruik door de geopolitieke situatie wordt wisselend wel/niet begrepen door deze indieners.

Inhoudelijke reactie van de ministeries:

Nationale Veiligheid

Deze regeling continueert het militair medegebruik op de luchthaven Eelde. Het ministerie van Defensie heeft, vanwege de sterk verslechterde veiligheidssituatie, een prognose gemaakt van de vliegtuigbewegingen en activiteiten die noodzakelijk zijn om haar nationale taken uit te kunnen voeren. Defensie kan inderdaad in gevallen van nood gebruik maken van burgerluchthavens als uitwijklocatie. Dat geldt voor elke andere gebruiker in het luchtruim. De beschreven gevallen van militair medegebruik in deze Regeling zijn echter geen gevallen van nood. Dit gaat om gevallen waarop bijvoorbeeld vluchthavenverkeer kan worden gepland. Ook kunnen militair geregistreerde vluchtvaartuigen humanitair noodzakelijk vluchten uitvoeren. Dit gebruik zou geweigerd kunnen worden wanneer dit niet middels een regeling vastgelegd is. Daarom is het noodzakelijk dat dit in een regeling wordt vastgelegd.

Volgens artikel 8.24a van de Wet vluchtvaart volgt dat de exploitant verplicht is om in door de Minister van Infrastructuur en Milieu (nu de Minister van IenW) in overeenstemming met de Minister van Defensie aangewezen gevallen met inachtneming van de bij of krachtens deze wet of de Vluchtvaartwet gestelde bepalingen, vluchthavenvluchtverkeer ten behoeve van de militaire vluchtvaart op de vluchthaven toe te laten. Deze Regeling voorziet hierin.

In deze Regeling zijn geen bepalingen opgenomen in het kader van het staatsnoodrecht. Zonder deze regeling kan de vluchthaven militair verkeer weigeren. Voor het ministerie van Defensie is het van belang dat zij haar nationale taken kan uitvoeren en kan oefenen. Daarvoor is het noodzakelijk dat Defensie gebruik kan maken van de vluchthaven.

Taken Defensie

Om in alle situaties operationeel inzetbaar te zijn, is het voor Defensie van groot belang dat zij zich kan voorbereiden op een conflictsituatie. Hoofdtak 1 van Defensie betreft de bescherming van het eigen grondgebied en dat van bondgenoten. Daar hoort oefening en training bij.

Daarnaast voert Defensie ook taken uit ten behoeve van hoofdtak 2, het bevorderen van de internationale rechtsorde en stabiliteit. En voor hoofdtak 3, ondersteuning van civiele autoriteiten bij rechtshandhaving, rampenbestrijding en humanitaire hulp. Het is wenselijk dat Defensie

gebruik kan maken van de burgerluchthavens van nationale betekenis om deze taken uit te kunnen voeren. Deze Regeling maakt dit nu mogelijk voor luchthaven Eelde.

Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Deze regeling staat los van de nieuwe ruimte voor jachtvliegtuigbewegingen en andere activiteiten die worden onderzocht in het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD). In het planMER voor het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie is onderzocht welke locatie in Nederland het meest geschikt is voor 2.300 vliegtuigbewegingen voor militaire jachtvliegtuigen. Het kabinet heeft ingestemd met het aanwijzen van Lelystad Airport als voorlopige voorkeurslocatie, zoals beschreven in de Kamerbrief van 23 mei 2025. Naar verwachting wordt hier eind 2025 een definitief besluit over genomen.

2. Voorgenomen gebruik Defensie op luchthaven Eelde

Indieners stellen vragen bij het voorgenomen gebruik van Defensie, terwijl voor de civiele luchtvaart steeds strikter wordt gekeken naar regels en grenswaarden voor luchthavenluchtverkeer. Meerdere indieners tonen begrip voor militair medegebruik op de luchthaven Eelde, wanneer dit de gereedstelling van het personeel bevordert. Ook zijn indieners voorstander van het gebruik van de bestaande infrastructuur. Sommige indieners vinden dat de Regeling zelfs uitgebreid kan worden, zodat Defensie nog meer gebruik kan maken van de luchthaven. Hieronder valt ook het gebruik van de F-35. Andere indieners zijn tegen het stationeren van de F-35 op de luchthaven Eelde. Ook wordt ingegaan op de strategische ligging van de luchthaven. In dit kader maakt men zich zorgen dat de luchthaven een doelwit wordt. Enkele indieners geven aan dat lesvluchten en vakantievluchten plaats moeten maken voor militair medegebruik wanneer dit nodig is.

Inhoudelijke reactie van de ministeries:

Voorgenomen gebruik

Het ministerie van Defensie heeft een schatting gemaakt van het verwachte, noodzakelijke militaire medegebruik van luchthaven Eelde in de komende jaren. Daarbij wordt uitgegaan van circa 790 vliegtuigbewegingen per jaar.

Deze vernieuwde schatting van de behoefte voor militair medegebruik komt voort uit de verslechterde veiligheidssituatie. Deze verandering van de veiligheidssituatie heeft groei van Defensie en aanpassing van taken tot gevolg. Het is van groot belang dat militairen goed getraind zijn en over de juiste vaardigheden beschikken om hun taken te kunnen uitvoeren. Hierdoor kunnen zij nationale en bondgenootschappelijke taken uitvoeren. Tegelijkertijd kan hierdoor een strategische spreiding van militaire activiteiten plaatsvinden, met behulp van burgerluchthavens zoals Eelde. Het voorgenomen gebruik van Defensie moet passen binnen de regels en grenswaarden die in het luchthavenbesluit zijn vastgesteld. De totale geluidbelasting van de luchthaven neemt dus niet toe door het militair medegebruik.

Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

De regeling sluit vluchten met militaire jachtvliegtuigen (zoals de F-35) op luchthaven Eelde uit. Voor het planMER voor het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie is onderzocht welke locatie

in Nederland het meest geschikt is voor 2.300 vliegtuigbewegingen van militaire jachtvliegtuigen. Het kabinet heeft ingestemd met het aanwijzen van Lelystad Airport als voorlopige voorkeurslocatie (zoals beschreven in de Kamerbrief van 23 mei 2025). Naar verwachting wordt hierover eind 2025 een definitief besluit genomen.

Veiligheid

Alle belangrijke infrastructuren in Nederland kunnen een doelwit zijn voor vijandige activiteiten. Het is moeilijk te bepalen of de mogelijke dreiging, door deze Regeling, groter wordt voor deze specifieke luchthaven. Momenteel is er ook al militair medegebruik op luchthaven Eelde op basis van de omzettingsregeling.

3. Aantallen bewegingen

Volgens indieners lijkt het alsof het militaire medegebruik ongelimiteerd is en dat 790 bewegingen per jaar niet meer kan worden beschouwd als 'incidenteel gebruik' van de luchthaven Eelde. Men stelt voor om een maximum aan bewegingen op te nemen. Dit maximum sluit dan aan op de in kaart gebrachte milieueffecten voor het Luchthavenbesluit Eelde. Het loslaten of het niet opnemen van een maximaantal bewegingen heeft niet de voorkeur van deze indieners.

Eén indiener geeft aan niet te begrijpen waarom 400 bewegingen niet genoeg zijn, omdat dit aantal op dit moment ook niet gehaald wordt. Men stelt voor dat de luchthaven aankondigt wanneer vliegtuigbewegingen boven het geïndiceerde aantal van 790 bewegingen plaatsvinden.

Inhoudelijke reactie van de ministeries:

Aantallen bewegingen

Het medegebruik van Defensie wordt gebaseerd op vernieuwde schattingen van ongeveer 790 vliegtuigbewegingen per jaar. Dit aantal is nodig zodat Defensie altijd operationeel inzetbaar is, zich kan voorbereiden op een conflictsituatie en de uitvoering van haar taken. Daar hoort ook oefening en training bij.

Het militair medegebruik is niet ongelimiteerd. Het militair medegebruik dient, net als het civiele gebruik van de luchthaven, altijd binnen de regels en grenswaarden van het Luchthavenbesluit Eelde te passen. Als de grenswaarden voor geluid overschreden dreigen te worden, dan mag de luchthaven Eelde militair verkeer weigeren. De totale geluidbelasting neemt dus niet toe.

Naar verwachting zal dit aantal van 790 vliegtuigbewegingen de komende jaren toereikend zijn voor het noodzakelijk geachte gebruik door Defensie. Het militair medegebruik op de luchthaven Eelde wordt bijgehouden, omdat geen maximaantal bewegingen in deze Regeling is opgenomen. Wanneer uit deze monitoring blijkt dat in één jaar 790 bewegingen zijn gerealiseerd, dan volgen er gesprekken tussen de luchthaven Eelde, het ministerie van Defensie en het ministerie van IenW. Deze gesprekken worden gevoerd om de toekomstige behoefte van het ministerie van Defensie in beeld te krijgen. Zo kan worden gekeken of extra sturing op het militair medegebruik noodzakelijk is. Dit kan leiden tot hernieuwde afspraken over het militair medegebruik en zonodig aanpassing van de Regeling.

4. Overige zaken in relatie tot het Luchthavenbesluit Eelde

Indieners vinden het onduidelijk wanneer militair verkeer wel of niet mag plaatsvinden op de luchthaven Eelde. Indieners vragen zich af of het militair verkeer onder de openingstijden van de luchthaven valt. Indieners maken zich zorgen of het militaire verkeer kan plaatsvinden buiten de daguren, in de nacht of in de voorgenomen verruiming van de openingstijden die in het Luchthavenbesluit Eelde is vastgesteld. Daarnaast vragen indieners zich af hoe wordt gehandhaafd op de categorieën vluchten die worden beschreven in de Regeling en hoe wordt gehandhaafd op het aantal vliegtuigbewegingen dat op de luchthaven Eelde zal plaatsvinden.

Over het aantal vliegtuigbewegingen, los van het loslaten van het maximale aantal vluchten, geven indieners tot slot aan dat het indicatiegetal in de concept-Regeling niet een volledig beeld geeft van welke vliegbewegingen er plaatsvinden op de Luchthaven Eelde. Zo geven indieners aan dat wordt gevlogen met civiel geregistreerde jachtvliegtuigen die in gebruik zijn bij een particulier bedrijf. Ook vragen zij zich af of vliegtuigbewegingen van dergelijke civiele gebruikers onder de reikwijdte van de Regeling vallen, omdat volgens indieners wel voor een militair doel wordt gevlogen. Indieners geven daarom aan in de Regeling aangepast te willen zien wat onder militair medegebruik valt. Indieners suggereren dat militair medegebruik, naast militair geregistreerde toestellen, ook vluchten met een militair doel moeten bevatten.

Inhoudelijke reactie van de ministeries:

Openingstijden

Artikel 8.72 en 8.24a van de Wet Luchtvaart ziet erop toe dat de Regeling de regels en grenswaarden van het Luchthavenbesluit Eelde in acht neemt. Het militaire medegebruik moet daarom passen binnen de regels en grenswaarden van het Luchthavenbesluit Eelde. De openingstijden zijn ook als een regel in het Luchthavenbesluit Eelde opgenomen. Hierin is aangegeven dat de luchthaven geopend is van 06.00-00.00 uur op werkdagen, en in het weekend en op feestdagen van 07.30-00.00 uur. En dat er een verruiming van de openingstijden geldt tussen 06.00-06.30 uur (alleen werkdagen) en 23.00-00.00 uur voor commercieel handelsverkeer. Militair verkeer valt niet onder commercieel handelsverkeer, en vindt dus niet plaats in de verruiming van de openingstijden. Militair verkeer moet zich dus houden aan de openingstijden van 06.30-23.00 uur op werkdagen en van 07.30-23.00 uur in het weekend en op feestdagen.

Handhaving

De ILT-Luchtvaartautoriteit handhaaft niet op de categorieën bewegingen. Deze categorieën zijn bedoeld om iedereen een beeld te geven van de verschillende vormen van militair medegebruik die kunnen plaatsvinden op de luchthaven Eelde.

In het kader van Omzettingsregeling Eelde werd door de ILT-Luchtvaartautoriteit gehandhaafd op het maximumaantal bewegingen. In de handhavingsrapportages wordt het aantal militaire bewegingen nog steeds opgenomen en gemonitord. Dit geeft de luchthaven, het Ministerie van Defensie en het Ministerie van IenW de mogelijkheid om het militaire medegebruik te evalueren als dat nodig is.

In deze Regeling zal de ILT-Luchtvaartautoriteit handhaven op de grenswaarden voor geluid die zijn vastgelegd in het Luchthavenbesluit Eelde. De luchthaven is verplicht te registreren en elk kwartaal te rapporteren aan de ILT-Luchtvaartautoriteit welke vluchten daadwerkelijk hebben plaatsgevonden op de luchthaven. Dit geldt dus ook voor militair geregistreerde toestellen. Ook van de Nederlandse militaire toestellen zijn geluidgegevens bekend en deze worden meegenomen in de berekeningen voor het handhaven van grenswaarden op geluid. Dit gebeurt namelijk ook voor de handhaving op de militaire luchthavens in Nederland.

Civiel geregistreerde jachtvliegtuigen

In Nederland staan geregistreerde luchtvaartuigen vermeld in het Nederlandse register voor burgerluchtvaartuigen. Voor in Nederland geregistreerde militaire luchtvaartuigen houdt het ministerie van Defensie de registratie bij. Onder militair luchthavenluchtverkeer wordt verstaan het opstijgen en het landen, met inbegrip van de daarmee verband houdende bewegingen op de grond, van luchtvaartuigen die voorzien zijn van een militaire registratie. Luchthavenluchtverkeer dat plaatsvindt met een luchtvaartuig met een civiele registratie valt niet onder militair luchthavenluchtverkeer. Omdat het hier een civiel toestel betreft, is dat gebruik geen militair medegebruik. Dit verkeer valt daarom niet onder de reikwijdte van deze Regeling.

Op de luchthaven Eelde maakt een particulier bedrijf gebruik van de luchthaven om vluchten met voormalige militaire jachtvliegtuigen uit te voeren die civiel geregistreerd zijn. De vluchten van deze gebruiker zijn onderdeel van de in kaart gebrachte milieueffecten in de mer-beoordelingsnotitie voor de aanvraag van het Luchthavenbesluit Eelde. De vluchten van deze gebruiker worden meegenomen in de handhaving voor geluidbelasting. Omdat het een civiele gebruiker betreft en de luchthaven Eelde het openbare karakter in acht moet nemen voor civiele gebruikers, is de luchthaven verplicht dit verkeer toe te laten als dit past binnen de regels en grenswaarden van het Luchthavenbesluit Eelde.

5. Effecten op de leefomgeving

Indieners reageren wisselend op de gevolgen die militair verkeer kunnen hebben op de leefbaarheid en het woongenot in de leefomgeving van de luchthaven. Indieners vinden het onduidelijk wat de milieueffecten (geluid, luchtkwaliteit, externe veiligheid en natuur) van het militaire medegebruik zijn. Er bestaan onder de indieners met name veel zorgen over een toename van geluidsoverlast naar aanleiding van het toenemende aantallen militaire bewegingen. Hierbij geeft één indiener aan dat lesvluchten al overlast veroorzaken en dat militaire bewegingen de overlast zullen verergeren. Indieners geven aan dat mensen in deze omgeving wonen en komen voor de rust en dat deze wordt verstoord door vliegbewegingen op de luchthaven. Er zijn daarbij zorgen over de effecten op de natuur en de stiltegebieden in Noord-Drenthe. Vanwege de stiltegebieden maakt één indiener zich om deze reden zorgen over de psychiatrische patiënten die, juist voor hun rust, geplaatst zijn in Zuidlaren. Eén indiener is kritisch over de luchthaven zelf in verband met het duurzaamheidsvraagstuk. Tot slot wordt afgevraagd hoe het militaire medegebruik zich verhoudt tot de natuurvergunning Eelde uit 2009.

Indieners geven aan dat zij graag willen dat Defensie gebruikt maakt van de bestaande vliegroutes. Zo worden woonkernen vermeden en wordt het minst overlast veroorzaakt op de

leefomgeving. Volgens indieners zorgt het zoveel mogelijk over heel Nederland verspreiden van militair medegebruik ervoor dat de overlast ook zoveel mogelijk wordt verspreid.

Tot slot geven indieners aan dat in de belangenafweging geen alternatieven in beeld zijn gebracht en/of beoordeeld. Indieners geven daarbij aan dat het onbeperkt toelaten van militair verkeer niet gemotiveerd is.

Inhoudelijke reactie van de ministeries:

Milieueffecten (geluid, luchtkwaliteit en natuur)

Voor het Luchthavenbesluit Eelde heeft Groningen Airport Eelde een mer-beoordelingsnotitie opgesteld. Hierin zijn de milieueffecten op basis van een bepaalde vlootmix in kaart gebracht. In deze vlootmix zijn ook 400 militaire bewegingen meegenomen. Deze zijn in lijn met het huidige toegestane militaire medegebruik van de Omzettingsregeling Eelde.

In de mer-beoordelingsnotitie en in het Luchthavenbesluit Eelde is aangegeven dat de milieueffecten afnemen ten opzichte van de vergunde ruimte in de Omzettingsregeling. Een toename van militair verkeer op de luchthaven Eelde verandert deze milieueffecten niet. Het militaire medegebruik moet namelijk passen binnen de vastgestelde grenswaarden voor geluid in het Luchthavenbesluit Eelde. Wanneer het militaire verkeer toeneemt op de luchthaven Eelde, dan betekent dit dat ander verkeer moet afnemen om binnen de grenswaarden voor geluid te blijven. De milieueffecten van de toestellen die gebruik gaan maken van de luchthaven Eelde zijn bekend bij de exploitant. Deze kunnen worden meegenomen in de rapportering en handhaving op de grenswaarden voor geluid aan de ILT-Luchtvaartautoriteit.

Ook de natuurvergunning is onderliggende wetgeving die kaderstellend is voor het Luchthavenbesluit Eelde. Het voorgenomen gebruik van de luchthaven moet passen binnen de regels en grenswaarden van de natuurvergunning. Dit betekent dat ook het militaire medegebruik moet passen binnen deze opgestelde regels en grenswaarden.

In de mer-beoordelingsnotitie zijn ook de effecten op geluidgevoelige gebouwen (bijvoorbeeld woningen, maar ook gebouwen zoals een psychiatrische instelling) meegenomen in de beoordeling. De conclusie van de mer-beoordelingsnotitie luidt dat de voorgenomen activiteit van de luchthaven ervoor zorgt dat de milieueffecten afnemen ten opzichte van wat eerder mogelijk was in de gebruiksruijnte van de Omzettingsregeling Eelde.

In het Luchthavenbesluit Eelde is een evaluatiebepaling opgenomen. De evaluatie vindt elke vijf jaar plaats. De eerste evaluatie vindt vijf jaar na het onherroepelijk worden van het Luchthavenbesluit plaats. Het doel van de evaluatie is om de daadwerkelijke effecten van de vergunde activiteit te bepalen en het toetsen van de prognoses over de effecten van die activiteit in de mer-beoordelingsnotitie. In deze evaluatie dient rekening te worden gehouden met de daadwerkelijke vlootontwikkeling (vlootsamenstelling en aantal vliegtuigbewegingen) en actuele inzichten (bijvoorbeeld als een nieuwe dosis-effectrelatie voor het bepalen van het aantal ernstig geluidgehinderden beschikbaar komt). Mocht een evaluatie aantonen dat onderdelen van het Luchthavenbesluit in de praktijk onvoldoende uitvoerbaar zijn of onvoldoende effect sorteren dan

eerder voorzien bij de vaststelling van het Luchthavenbesluit, dan kan het bevoegd gezag een nadere afweging maken of (nieuw) te nemen maatregelen nodig zijn.

Externe veiligheid en vliegroutes

Defensie maakt, net als ander luchthavenluchtverkeer, gebruik van de bestaande aanvlieg- en vertrekroutes. Het gebruik van Defensie dient binnen de regels en grenswaarden van het luchthavenbesluit en huidige vergunningen plaats te vinden. De Regeling sluit aan bij huidige vergunningen, zoals die van afhandeling gevaarlijke stoffen op Eelde. Er zijn geen aanvullende gevolgen in het kader van externe veiligheid voorzien.

Spreiding militair medegebruik

Het ministerie van Defensie begrijpt dat het voorstel voor militair medegebruik van de luchthaven Eelde gevoelig ligt en neemt deze zorgen serieus. Het voorgestelde gebruik is noodzakelijk voor de spreiding en uitvoering van militaire activiteiten en het verhogen van de paraatheid in een verslechterde veiligheidscontext. Militaire luchtvaartactiviteiten vinden verspreid door het hele land plaats. Voor het overgrote deel vinden activiteiten plaats op militaire luchthavens, waarvan de meeste in Noord-Brabant zijn gevestigd. Maar er wordt ook gebruik gemaakt van burgerluchthavens. De activiteiten worden hierdoor beter verspreid over Nederland en Defensie doet daarnaast ervaring op met de lokale omstandigheden rondom de verschillende burgerluchthavens. Het is daarom, ook voor Defensie, belangrijk dat de overige burgerluchthavens van nationale betekenis worden opgenomen in de regeling.

Deze Regeling is opgesteld om het militair medegebruik mogelijk te (blijven) maken op de overige burgerluchthavens van nationale betekenis. In eerste instantie richt deze Regeling zich op het militair medegebruik van de luchthaven Eelde. Voor de andere luchthavens van nationale betekenis (de luchthavens Lelystad, Rotterdam en Maastricht) zijn in deze Regeling artikelen gereserveerd. De voorziene toekomstige wijzigingen van de Regeling voor deze burgerluchthavens zijn afhankelijk van de totstandkoming en inwerkingtreding van luchthavenbesluiten voor de luchthavens Maastricht en Rotterdam en de wijziging van het luchthavenbesluit voor de luchthaven Lelystad. Het militair medegebruik dient in elk geval plaats te vinden binnen grenswaarden van de bijbehorende luchthavenbesluiten.

Monitoringselement voor de regeling

In de nota van toelichting van de Regeling is een monitoringselement opgenomen. Hiermee willen de ministeries tegemoet komen aan de zorgen die geuit zijn door verschillende indieners over het ontbreken van een maximumaantal bewegingen in de Regeling. Wanneer uit deze monitoring blijkt dat er in een jaar 790 bewegingen zijn gerealiseerd, dan vinden er gesprekken plaats tussen de luchthaven Eelde, het ministerie van Defensie en het ministerie van IenW. Het doel van deze gesprekken is om een beeld te krijgen van de toekomstige behoefte van het ministerie van Defensie. Zo kan worden gekeken of extra sturing op het militair medegebruik noodzakelijk is. De inschattingen over de omvang en reikwijdte van het militair medegebruik zijn gedaan door het Ministerie van Defensie, met oog op de huidige veiligheidssituatie in de wereld. Wanneer de veiligheidssituatie verandert, dan kan dit aanleiding zijn om op termijn aanpassingen aan te brengen in de Regeling. Daarnaast is in het Luchthavenbesluit Eelde een evaluatiebepaling

opgenomen. Op basis van een evaluatie kan eventueel ook worden gezien of aanvullende maatregelen rond het militair medegebruik noodzakelijk zijn.

6. Economische effecten

Volgens indieners kan militair medegebruik van de bestaande infrastructuur in het noorden van Nederland zorgen voor werkgelegenheid. Hierbij gegeven zij aan dat het aantrekken van een nieuwe kazerne/basis ook voordelen heeft. Door een aantal indieners wordt geopperd dat het ministerie van Defensie als medegebruiker ook kan faciliteren in het financieren van de NEDAB-kosten (niet-economische diensten van algemeen belang, zoals brandweer en security). Zo kunnen de provincies Groningen en Drenthe dit geld anders besteden. Men geeft aan dat de toename van militair verkeer niet ten koste mag gaan van de mogelijkheid voor civiel verkeer om gebruik te kunnen maken van de luchthaven Eelde. Hierbij wordt onder andere het voorstel gedaan de gebruiksruijnte te vergroten of militair gebruik niet of anders op te nemen in het Luchthavenbesluit Eelde, zodat civiel verkeer niet in de knel komt. Enkele indieners geven aan dat de luchthaven Eelde een belangrijke rol speelt in het luchthavennetwerk in Nederland.

Inhoudelijke reactie van de ministeries:

Economische effecten door militair medegebruik

Op dit moment is militair medegebruik al toegestaan op de luchthaven Eelde. Eventuele aanvullende economische effecten worden hierdoor niet verwacht. Het ministerie van Defensie is niet van plan om als aandeelhouder een belang te nemen in de luchthaven. Het ministerie van Defensie betaalt net als elke andere gebruiker voor het gebruik van de luchthaven.

Rol luchthaven Eelde in het luchthavennetwerk

Over de rol van de luchthaven Eelde in het luchthavennetwerk wordt opgemerkt dat de luchthaven een belangrijke factor is in de ontwikkeling van de regionale economie en de internationale bereikbaarheid van Noord-Nederland. Vanuit nationaal perspectief kan de luchthaven ook ondersteunend zijn aan Schiphol en het verbindingennetwerk van Nederland. Daarnaast vervult de luchthaven Eelde maatschappelijke functies. De luchthaven Eelde fungeert als standplaats van de traumahelikopter van het Mobiel Medisch Team (MMT) van het Universitair Medisch Centrum Groningen. Verder worden donorvluchten gefaciliteerd en vluchten die uitgevoerd worden voor politie, brandweer en het ministerie van Defensie. Ook is er experimenteerruimte voor innovaties (bijvoorbeeld ten aanzien van waterstof).

7. Participatie

Volgens indieners zijn belanghebbenden, waaronder gebruikers van de luchthaven en omwonenden, onvoldoende in de gelegenheid gesteld om te participeren. Zij geven aan dat geen voorafgaand overleg of zelfs communicatie met omwonenden heeft plaatsgevonden. Hierdoor was er volgens de indieners geen sprake van een transparant proces. Indieners geven aan hierdoor geen vertrouwen te hebben in het Rijk.

Inhoudelijke reactie van de ministeries:

De internetconsultatie is juist bedoeld om de omgeving te betrekken bij de Regeling over het militair medegebruik. En om de inbreng te gebruiken om waar nodig de Regeling te wijzigen. Belanghebbenden zijn op de eerste dag van de start van de internetconsultatie op de hoogte gebracht, onder andere door middel van persberichten van beide ministeries.

Daarnaast is het relevant dat in het kader van de procedure van het Luchthavenbesluit Eelde nadrukkelijk aandacht is besteed aan militair medegebruik en de wijze waarop dat in de toekomst geregeld moet worden, omdat de omzettingsregeling Luchthaven Eelde vervalt bij inwerkingtreding van het luchthavenbesluit.

Het ministerie van IenW heeft in het kader van de procedure voor het Luchthavenbesluit Eelde aangegeven dat militair verkeer op grond van de Omzettingsregeling Eelde onder voorwaarden gebruik kan maken van deze luchthaven. Na vaststelling van het nieuwe Luchthavenbesluit Eelde komt die mogelijkheid te vervallen. Als niets wordt geregeld voor medegebruik, dan mag een civiele luchthaven als Eelde militair verkeer weigeren.

Gezien het voorgaande is aangekondigd, dat een separate regeling wordt opgesteld om het militair medegebruik mogelijk te (blijven) maken op de overige burgerluchthavens van nationale betekenis. In eerste instantie richt deze Regeling zich op het militair medegebruik van de luchthaven Eelde. Vermeld is, dat een ontwerp van de ministeriële regeling voor internetconsultatie wordt aangeboden. Dit is toegelicht in paragraaf 7.3. van de nota van toelichting van het (ontwerp) Luchthavenbesluit Eelde.

Voor het ontwerp Luchthavenbesluit Eelde is de uniforme openbare zienswijzeprocedure van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) toegepast en dit ontwerpbesluit is ter inzage gelegd, zodat een ieder een zienswijze naar voren heeft kunnen brengen. Verder heeft het ministerie van IenW onder andere een informatiebijeenkomst georganiseerd over het ontwerp Luchthavenbesluit. Hierbij is aandacht besteed aan het militair medegebruik.

Het Luchthavenbesluit en de voorgenomen Regeling met betrekking tot het militair medegebruik is door de ministeries van IenW en Defensie ook toegelicht in de vergadering van de Commissie Regionaal Overleg (CRO) Eelde. De CRO is een overlegplatform, samengesteld uit verschillende betrokkenen bij de luchthaven, met diverse en soms tegengestelde belangen. De CRO heeft als wettelijke taak om door overleg een gebruik van de luchthaven te bevorderen dat zoveel mogelijk recht doet aan de belangen van de verschillende betrokkenen bij de luchthaven. Het ministerie van Defensie heeft in de CRO uitleg gegeven over de manier waarop zij van de luchthaven gebruik wil maken.

8. Juridische procedures en vraagstukken

Een aantal indieners gaan in op specifieke juridische punten en vragen die een relatie hebben met de Regeling. Indieners vragen zich af hoe deze Regeling zich verhoudt tot de Omgevingswet en de natuurvergunning Eelde uit 2009. Ook maakt men zich zorgen over het recht op eerbiediging van prive-, familie- en gezinsleven ingevolge artikel 8 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Men vraagt zich af of de Regeling zorgvuldig tot stand

is gekomen en of beroep kan worden ingesteld tegen de Regeling. Hierbij wordt aangegeven dat er een verkeerde verwijzing wordt gemaakt naar de Wet luchtvaart (een verwijzing naar artikel 8.78, wat 8.72 moet zijn). Indieners geven aan dat de toestemming van militair verkeer in nauwe samenhang met het Luchthavenbesluit Eelde moet worden geregeld en niet als losstaande Regeling. Er wordt verzocht om de bepalingen in het Luchthavenbesluit Eelde op te nemen in plaats van in een Regeling. Indieners stellen zich op het standpunt dat nadeelcompensatie nodig is voor de overlast dat het militaire verkeer zal brengen. Tot slot is één indiener van mening dat de F-35 onder operationeel noodzakelijk valt.

Inhoudelijke reactie van de ministeries:

Verhouding EVRM en Omgevingswet

Bij de regulering van de luchthaven moet rekening worden gehouden met universele rechten, waaronder mensenrechten op basis van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en het Handvest. In het kader van het luchthavenbesluit is een mer-beoordeling uitgevoerd. Daarbij is in beeld gebracht welke milieueffecten als gevolg van de voorgenomen exploitatie van de luchthaven Eelde te verwachten zijn. De verwachte milieueffecten zijn afgewogen en ter bescherming van de omgeving zijn in het luchthavenbesluit onder andere geluidsnormen opgenomen. Voor het ontwerpbesluit is hiermee ook een zorgvuldige belangenafweging in het kader van het EVRM gemaakt.

Bij de totstandkoming van de Regeling zijn de richtlijnen voor het opstellen van regelgeving door de centrale overheid in acht genomen. In dit kader is de Regeling ook voorgelegd aan de ILT-Luchtvaartautoriteit ter toetsing op handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid. Ook is de Regeling voorgelegd aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR).

De Regeling heeft ook raakvlakken met de Omgevingswet. Het militaire medegebruik, dat in de Regeling mogelijk wordt gemaakt, moet worden uitgevoerd met inachtneming van de regels en grenswaarden, zoals vastgesteld in het Luchthavenbesluit Eelde. Dit betekent dat de regels en grenswaarden dus ook van toepassing zijn op dit gebruik. Met vaststelling van het Luchthavenbesluit Eelde moeten provincies en gemeenten rekening houden met de beperkingengebieden van het Luchthavenbesluit Eelde, wanneer een omgevingsplan moet worden opgesteld. Ook de natuurvergunning is onderdeel van het Luchthavenbesluit Eelde. Het voorgenomen gebruik van de luchthaven moet passen binnen de regels en grenswaarden van de natuurvergunning. Dit betekent dat ook het militaire medegebruik moet passen binnen deze opgestelde regels en grenswaarden.

Beroep en nadeelcompensatie

Het is niet mogelijk om beroep in te stellen tegen deze Regeling. Het gebruik, dat in de Regeling wordt toegestaan, moet immers plaatsvinden binnen de kaders die zijn vastgesteld in het Luchthavenbesluit. Tegen het Luchthavenbesluit Eelde staat beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, conform de bepalingen van de Awb. De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken, en vangt aan na de dag waarop het besluit is gepubliceerd in het Staatsblad.

Nadeelcompensatie kan alleen worden ingediend in relatie tot het Luchthavenbesluit Eelde. Op grond van artikel 8.74, in samenhang met artikel 8.31, van de Wet luchtvaart kan een belanghebbende binnen 5 jaar nadat het Luchthavenbesluit onherroepelijk is geworden bij de Minister van IenW een verzoek voor schadevergoeding indienen. Alleen daadwerkelijk geleden of nog te lijden schade ten gevolge van dit Luchthavenbesluit kan onder omstandigheden worden vergoed. De aanvrager dient zijn verzoek met bewijs te onderbouwen. In beginsel worden alle schadeclaims behandeld conform de Beleidsregel nadeelcompensatie Infrastructuur en Waterstaat 2024.

Verwijzingen Wet luchtvaart

Het ministerie van IenW erkent dat per abuis is verwezen naar artikel 8.78 van de Wet luchtvaart en niet naar artikel 8.72 van de Wet luchtvaart. Dit wordt, met dank aan de indiener, hersteld.

Samenhang Luchthavenbesluit Eelde

Er is geen juridische grondslag om bepalingen omtrent militair medegebruik op te nemen in het luchthavenbesluit Eelde. Het is om die reden niet mogelijk. In de Wet luchtvaart is voorgeschreven dat militair medegebruik wordt geregeld in een ministeriële regeling. In de Omzettingsregeling Eelde was dit nog wel mogelijk, omdat toen de Luchtvaartwet gold. Na een wijziging in de Wet luchtvaart is dit veranderd.

In de Regeling is bepaald in welke gevallen de luchthaven verplicht is om militair luchthavenluchtverkeer op de luchthaven toe te laten. Het militair medegebruik moet passen binnen de regels en grenswaarden die zijn vastgesteld in het Luchthavenbesluit, waaronder de grenswaarden voor de geluidbelasting en de vastgestelde beperkingengebieden. In een luchthavenbesluit wordt, ten behoeve van de ruimtelijke indeling van het gebied van en rond de luchthaven, het luchthavengebied en het beperkingengebied vastgesteld. In dit kader is onder andere de Omgevingswet van belang.

9. Ereschuld Groningen/ noord Nederland

Een aantal indieners geven aan dat het militaire medegebruik een voorbeeld is van het zien van het noorden (en Groningen in het specifiek) als 'afvoerputje' van Nederland. In dit kader worden onder meer de aardbevingen door aardgaswinning genoemd, en de uitbreidingen van Defensie op andere gebieden dan luchtvaart.

Inhoudelijke reactie van de ministeries:

Het ministerie van Defensie begrijpt dat het voorstel voor militair medegebruik van de luchthaven Eelde gevoelig ligt, mede gezien de bredere zorgen in de regio over eerdere overbelasting zoals bij de gaswinning. Het ministerie van Defensie neemt deze zorgen serieus. Het voorgestelde gebruik is noodzakelijk voor de spreiding en uitvoering van militaire activiteiten en het verhogen van de paraatheid in een veranderende veiligheidscontext. Dit vindt wel plaats binnen de regels en grenswaarden, zoals vastgesteld in het Luchthavenbesluit Eelde. Dit betekent dat het militaire medegebruik geen toename veroorzaakt in onder andere de totale geluidbelasting van de luchthaven. Militaire jachtvliegtuigen worden tevens uitgesloten. Ook gaat het hier om meerdere luchthavens in het land en niet alleen om het noorden, en Groningen in het bijzonder. De

luchthavens Rotterdam, Lelystad en Maastricht worden toegevoegd aan de Regeling wanneer hun nieuwe luchthavenbesluit in werking treedt. Per luchthaven is er sprake van maatwerk. Het is daarmee een nationale behoefte.

Overige reacties

Een aantal reacties valt onder de categorie 'overig'. Deze reacties hebben niet direct betrekking op deze internetconsultatie of zijn lastig onder te brengen in een hoofdthema. Wel is het belangrijk dat deze signalen worden benoemd. Het gaat hierbij om de reacties die gaan over klachtenafhandeling en andere regionale luchthavens die indirect betrokken zijn bij deze Regeling:

- Eén indiener is van mening dat de afspraken over de klachtenafhandeling niet worden nagekomen. De indiener benoemt specifiek de rapporten van de CMLE 2003/96 en 2003/97 van de Nationale Ombudsman.
- Enkele indieners geven hierbij ook het voorbeeld van Lelystad Airport, waar militair verkeer wel toe wordt gestaan, maar commercieel verkeer niet.
- Eén indiener gaat in op de precedentwerking van de Regeling op de luchthaven Rotterdam, en geeft daarbij aan dat hoe de Regeling nu is opgesteld kan leiden tot mogelijke complicaties voor deze luchthaven.

Inhoudelijke reactie van het ministerie:

Klachtenafhandeling

Dit onderwerp valt buiten de reikwijdte van deze Regeling. Op dit moment rapporteert het Meldingenloket van de luchthaven Eelde elk kwartaal aan het Commissie Regionaal Overleg van de luchthaven Eelde. De rapportages worden tijdens openbare vergaderingen behandeld.

De luchthaven Lelystad

De Regeling militair medegebruik is een Regeling die het gebruik van overige burgerluchthavens voor militair gebruik mogelijk maakt buiten oorlogstijd en dan ook alleen onder bepaalde voorwaarden. De luchthaven Lelystad heeft sinds 2017 een Regeling militair medegebruik waar dezelfde soort vormen van incidenteel militair gebruik zijn toegestaan, met uitzondering van de categorie vluchten in bondgenootschappelijk verband. Structureel gebruik van de luchthaven voor militair verkeer of het stationeren van militaire jachtvliegtuigen is geen onderdeel van de Regeling militair medegebruik van luchthaven Lelystad.

Het ministerie van Defensie onderzoekt, los van de Regeling militair medegebruik van luchthaven Lelystad, de nut en noodzaak en ook de opties om structureel extra jachtvliegtuigcapaciteit uit te breiden in Nederland. Dit onderzoek is onderdeel van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD). In dit onderzoek wordt ook de impact op beschikbare ruimte, natuur en milieu meegewogen. De Regeling militair medegebruik staat los van het NPRD.

Als besloten wordt dat het Luchthavenbesluit Lelystad wordt gewijzigd, dan wordt gekeken of de huidige Regeling militair medegebruik voor Lelystad omgezet kan worden in deze concept-

Regeling, waar een artikel voor de luchthaven Lelystad staat gereserveerd. Indien dit van toepassing is, zal een aparte internetconsultatie plaatsvinden.

Zowel de Regeling als het NPRD staan los van voorzieningen voor het gebruik van luchthavens door Defensie in oorlogs- of dreigingssituaties.

De luchthaven Rotterdam

Net als bij de luchthaven Eelde heeft de luchthaven Rotterdam regels in de Omzettingsregeling die militair medegebruik mogelijk maken. De regels in de Omzettingsregeling komen te vervallen wanneer een nieuw luchthavenbesluit in werking treedt en er is alvast een artikel voor de luchthaven Rotterdam gereserveerd. Wanneer de luchthaven Rotterdam een aanvraag voor een luchthavenbesluit gaat indienen, dan gaan het ministerie van IenW en het ministerie van Defensie met de luchthaven Rotterdam in gesprek om te kijken hoe de mogelijkheid tot militair medegebruik voortgezet kan worden.

Omdat elke regionale luchthaven van nationale betekenis een eigen gereserveerd artikel heeft, is maatwerk per luchthaven mogelijk. Zodra deze artikelen zijn ingevuld voor de luchthaven Rotterdam, geldt de Regeling ook voor deze luchthaven. De concept-Regeling met ingevulde artikelen voor de luchthaven Rotterdam doorloopt een aparte internetconsultatie.

Vervolgproces

Alle reacties die binnen zijn gekomen, zijn geanalyseerd en samengevat in dit verslag. Naar aanleiding van de reacties zijn in artikel 2 van de Regeling en in de toelichting wijzigingen opgenomen ter verheldering van de reikwijdte. Gebleken is dat abusievelijk een verkeerde grondslag is vermeld. Dit is aangepast. Daarnaast is in de toelichting de monitoring van het militair medegebruik beschreven. De reacties hebben verder niet geleid tot overige inhoudelijke wijzigingen. Ook is in de toelichting de paragraaf over de internetconsultatie aangevuld.

De Regeling treedt gelijktijdig in werking met het Luchthavenbesluit Eelde. Dit is voorzien op 1 november 2025. De Regeling wordt uiterlijk een dag voor de vaststelling van het Luchthavenbesluit Eelde in de Staatscourant geplaatst.